# Informatie van het college aan de raad

| | | |
|---|---|---|
| **Datum**<br>27 juni 2023 | **Auteur(s)**<br>Seino Voortman | **Commissievergadering** |
| **Portefeuillehouder**<br>T.E. Siderius | **Keten/Team**<br>Ondersteuning/Finance en Control | **Raadsvergadering**<br>Ingekomen stuk 10 juli 2023 |
| **Onderwerp**<br>Uitkomsten Meicirculaire gemeentefonds 2023, op hoofdlijnen | | **Openbaar**<br>ja |

## Inleiding

Op 31 mei jl. is de Meicirculaire gemeentefonds 2023 verschenen. Vervolgens is op 8 juni een actualisatie gepubliceerd vanwege geconstateerde onjuistheden en daardoor noodzakelijke aanpassingen in de berekeningen.
De meicirculaire informeert de gemeenten over de omvang en de verdeling van de algemene uitkering en van de decentralisatie en integratie-uitkeringen uit het gemeentefonds voor de jaren 2023-2028.
Er zijn '*algemene mutaties*' die betekenis hebben voor de financiële ruimte van gemeenten, zonder veranderingen in het takenpakket. En er zijn '*taakmutaties*' met corresponderende gevolgen voor inkomsten of uitgaven bij gemeenten.

De primaire begroting Hattem 2023 is opgesteld met de meicirculaire 2022 gemeentefonds als basis voor de algemene uitkering.
In de Voorjaarsnota 2023 is de begroting 2023-2027 bijgesteld op basis van de uitkomsten van de september en decembercirculaires 2022.
Door de late verschijningsdatum van de meicirculaire 2023 kon de financiële uitkomst niet worden verwerkt in de voorjaarsnota. In de voorliggende '*Informatie van het college aan de raad*' wordt de uitkomst van de meicirculaire 2023 op hoofdlijnen geschetst. De bijstellingen betreffende het boekjaar 2023 worden verwerkt in de najaarsnota. De begrotingswijzigingen van de boekjaren 2024-2027 worden verwerkt in de primaire begroting 2024.

De financiële gevolgen voor de gemeente Hattem worden op hoofdlijnen, in sterk samengevatte vorm gepresenteerd. De reden hiervoor is de grote hoeveelheid aan mutaties, soms met een forse financiële omvang. Mutaties in de vorm van bijstellingen, per saldo verhogingen, van het accres. En een structurele rijksbijdrage van € 1 miljard vanaf 2027, vooruitlopend op de nieuwe financieringssystematiek. De financieel grootste taakmutaties betreffen de afrekening voor de tekorten Jeugdzorg, de loon- en prijsbijstelling (LPO) Jeugdzorg en de eigen bijdrage Wmo.
In de meicirculaire is ook de uitkering '*Voogdij 18+ compensatieregeling*' opgenomen. Voor de gemeente Hattem betekent dit een eenmalig hogere bate van per saldo bijna € 848.000 in 2023.
In de toelichting op de tabel wordt nader op deze mutaties en onderwerpen ingegaan.

## Kernboodschap

De mutatie van de uitkering gemeentefonds tussen december 2022 en mei 2023 is positief voor alle begrotingsjaren 2024-2027. De per saldo hogere inkomsten ten opzichte van december zijn: € 480.000 in 2024, € 815.000 in 2025, € 550.000 in 2026 en € 1.110.000 in 2027.
In het jaar 2026 is het zogenaamde '*Ravijn*' zichtbaar in de afname van de totale omvang van het gemeentefonds voor Hattem: van € 23 mln. in 2025 naar € 22 mln. in 2026.

Dit is vooral te verklaren door het besluit uit het coalitieakkoord van het kabinet om het accres vanaf 2026 niet langer te koppelen aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. En door het accres vanaf 2026 te splitsen in een loon- en prijs-deel (LPO) en een volumedeel. Waarvan deze laatste 'bevroren' wordt. Zodat het accres vanaf 2026 toeneemt met alleen het LPO-deel.
Wat betreft de algemene financiële situatie van gemeenten vanaf 2026: De VNG heeft becijferd dat gemeenten te maken krijgen met een structurele korting op het gemeentefonds van 3 miljard euro vanaf 2026.
De toename van het accres is voor het grootste deel loon- en prijscompensatie, vooral vanaf 2026. Er ontstaat dus geen extra vrije bestedingsruimte.

**Uitkomsten meicirculaire gemeentefonds 2023**
De mutatie van de meicirculaire 2023 wordt nader verklaard aan de hand van onderstaande tabel en de toelichting daarop. Van een aantal onderwerpen zal een inhoudelijke duiding worden gegeven en een toelichting op de financiën.

| Mutatie uitkeringen gemeentefonds | Jr 2023 | Jr 2024 | Jr 2025 | Jr 2026 | Jr 2027 |
|---|---|---|---|---|---|
| December 2022 eindstand | 20.129.420 | 21.364.259 | 22.267.764 | 21.487.165 | 21.347.489 |
| Mei 2023 eindstand | 21.119.956 | 21.841.721 | 23.082.056 | 22.036.791 | 22.455.896 |
| **Mutatie van dec'22 naar mei'23** | 990.536 | 477.462 | 814.292 | 549.626 | 1.108.407 |
| | | | | | |
| **Specificatie mutatie meicirculaire 2023** | | | | | |
| Accres etc. algemene middelen | 39.615 | 288.472 | 552.857 | 552.360 | 1.112.038 |
| Taakmutaties & IU/DU/SU | 103.261 | 188.990 | 261.435 | -2.734 | -3.631 |
| Reserve mutatie | 847.660 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Mutatie van dec'22 naar mei'23** | 990.536 | 477.462 | 814.292 | 549.626 | 1.108.407 |

**Toelichting op de tabel**

*Accres en Algemene middelen*
De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het accres. Het accres is in alle begrotingsjaren 2024-2027 per saldo positief.
De mutaties c.q. hogere inkomsten lopen op van € 300.000 in 2024 en € 550.000 in 2025 en 2026 naar € 1,1 miljoen in 2027. Dat 2027 een stijging te zien geeft, komt doordat het Rijk vanaf 2027 structureel € 1 miljard beschikbaar stelt voor alle gemeenten. Het aandeel daarin voor de gemeente Hattem bedraagt € 550.000.

*Taakmutaties & IU/DU/SU*
De afkortingen staan voor respectievelijk Integratie-Uitkering, Decentralisatie Uitkering en Specifieke Uitkering. Formeel zijn dit vrij besteedbare middelen maar gelet op het doel en de daaraan verbonden taken en activiteiten zijn ze min of meer als 'geoormerkte gelden' te beschouwen.
De regel bij het opstellen van de begroting is dat hogere of lagere inkomsten uit het gemeentefonds van taakmutaties 1-op-1 worden vertaald in hogere of lagere lastenbudgetten. Zodat er per saldo een budgettair neutraal effect is. Er ontstaat dus geen extra vrije bestedingsruimte.

Onderstaand een toelichting op de taakmutaties met de grootste financiële impact.

**Jeugdhulp**
Het Rijk en de VNG hebben op 18 april dit jaar een financieel principeakkoord bereikt voor de Hervormingsagenda Jeugd. In de meicirculaire 2023 wordt voor jeugdzorg, onder voorbehoud van omzetting naar een definitief akkoord op de Hervormingsagenda, per saldo voor 2024 € 1.363 miljoen en voor 2025 € 859 miljoen aan de algemene uitkering toegevoegd. Voor de jaren 2026 en verder blijven de middelen gereserveerd op de zgn. Aanvullende Post (AP) en zal toevoeging aan de algemene uitkering plaatsvinden na het advies van de deskundigencommissie en besluitvorming daarover. De 'reservering' betekent dat de algemene uitkering in de jaren 2026 en 2027 niet wordt gemuteerd in de meicirculaire 2023.
Verder is één van de financiële afspraken in het principeakkoord dat de huidige besparingsreeks voor 2023 tot en met 2025 bevroren is op het niveau van € 374 miljoen. Voor 2026 staat de besparing, zoals voorzien, op € 961 miljoen en loopt op tot iets meer dan € 1 miljard voor 2027.

Voor de gemeente Hattem betekent dit het volgende:
Het jaar 2023 was al definitief afgerekend in de meicirculaire 2022. De jaren 2024 en 2025 worden in de meicirculaire 2023 afgerekend. Met in 2024 een bedrag van € 96.000 extra algemene uitkering en in 2025 extra € 78.000. De regel is dat we deze extra uitkering budgetneutraal verwerken in de begroting en deze bedragen toevoegen als extra lasten op de jeugdzorgbudgetten.

Sinds 2022 verwerkt het Rijk de loon- en prijscompensatie (LPO) voor Jeugd via de algemene uitkering. Dit zit 'onzichtbaar' in het zgn. accres, het LPO-deel. In de meicirculaire 2023 zijn er twee LPO-delen die wel zichtbaar worden gepresenteerd, omdat het tijdelijke/eenmalige compensaties zijn. Dit betreft de LPO op de bovengenoemde Aanvullende Post en een LPO op Voogdij / 18+.

Voor de gemeente Hattem betekent het dat we eenmalig de volgende bedragen ontvangen:
In het jaar 2023 circa € 32.000, in 2024 circa € 86.000 en in 2025 circa € 66.000. Ook hiervoor geldt dat we deze extra inkomsten toevoegen als extra lasten aan de jeugdzorgbudgetten.

**Compensatieregeling Voogdij 18+**
Het Rijk heeft de door Hattem ingediende aanvraag voor de compensatieregeling '*Onderbreking financieringssystematiek Voogdij 18+*' goedgekeurd. In de meicirculaire 2023 is bekend gemaakt dat de gemeente Hattem in 2023 eenmalig € 867.000 ontvangt. Het Rijk financiert de compensatie door een uitname uit het gemeentefonds waaraan alle gemeente bijdragen. Hattem ontvangt hierdoor € 19.000 minder uit de algemene uitkering, zodat per saldo de extra inkomsten € 848.000 zijn. Dit bedrag vloeit terug naar de algemene middelen omdat hier geen taakopdracht aan gekoppeld is of geen lasten tegenover staan. De uitgaven zijn al in 2020 en 2021 gedaan.
Wel met de kanttekening dat naar verwachting de budgetten Jeugdzorg in 2023 toereikend zijn, zowel de zorgkosten zelf als ook de kosten van preventieve jeugdzorg. Mocht dit toch niet het geval zijn, dan rapporteren wij hierover bij de najaarsnota.

**Eigen bijdrage Wmo**
Vooruitlopend op veranderende wetgeving betreffende het abonnementstarief en de eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen, zijn in de meicirculaire al financiële mutaties opgenomen. Het huidige wetsvoorstel voor invoering van de passende eigen bijdrage huishoudelijke hulp wordt ingetrokken en de eerdere verlaging van de algemene uitkering wordt teruggedraaid. Ook wordt de '*aanzuigende werking*' van het huidige abonnementstarief, die tot extra druk op Wmo-voorzieningen leidt, financieel gecompenseerd. Beide maatregelen samen zorgen voor een hogere algemene uitkering van circa € 110.000 vanaf 2025. Wij verwerken dit budgetneutraal in de gemeentebegroting door het lastenbudget Wmo te verhogen met dit bedrag.

De herinvoering van de eigen bijdrage Wmo vanaf 2026 leidt tot een verlaging van de algemene uitkering, met de veronderstelling door het Rijk dat gemeenten deze verlaging compenseren door het opleggen van die eigen bijdrage. De wetgeving hiertoe is nog in voorbereiding en financieel is onduidelijk of de veronderstelling van het Rijk ook zo uit gaat pakken. Vanaf 2026 is de algemene uitkering verlaagd met € 120.000. Voor een budgetneutraal gevolg voor de gemeentebegroting verhogen we het batenbudget Inkomsten eigen bijdrage Wmo voorzieningen met € 120.000.

**Sociale Werkvoorziening WSW**

Vergelijkbaar met Jeugd verwerkt het Rijk de loon- en prijscompensatie (LPO) een deel van middelen voor Participatie via de algemene uitkering. Voor dit deel ontvangt de gemeente Hattem in de jaren 2023 – 2025 eenmalig extra LPO, circa € 2.500 per jaar. Deze extra inkomsten voegen we toe als extra lasten aan het WSW-budgetten.

De integratie uitkering voor WSW & Beschut werk zelf wijzigt door LPO en de omvang van de sociale werkplaatspopulatie. Deze WSW-verdeling is in 2023 geactualiseerd. Voor de gemeente Hattem betekent dit het volgende: we ontvangen aan extra inkomsten in het jaar 2023 circa € 58.500, in 2024 circa € 55.500 en vanaf 2025 circa € 53.000. Deze extra inkomsten voegen we toe als extra lasten aan het WSW-budget.

Het besluit van het kabinet om gemeenten te compenseren voor de bijzondere verhoging van het wettelijk minimumloon voor medewerkers in de WSW zal worden verwerkt in de septembercirculaire 2023.

**Communicatie**

Deze '*Informatie van het college aan de raad*' (ARI) over de uitkomsten van de Meicirculaire gemeentefonds 2023 op hoofdlijnen wordt voor verdere procedure aangeboden aan de Griffie. De hoofdlijnen zijn mondeling toegelicht in de Auditcommissie van 21 juni. De ARI zelf is een ingekomen document voor de raadsvergadering van 10 juli aanstaande.

**Vervolg**

n.v.t.

**Bijlagen:**

Geen